

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad ca. “licarum partium” proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az állatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, esütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohányszázdékben.

Kőmives-sztrájk.

Ringó buzakalásznak aranyárga tengerén sóhajta síklík tova a forró nyár perzselő heve. Isten áldása a kalász gazdagságában s ezek keserű panaszra felette, hogy ne legyen a magyar-nak egyetértésben boldog esztendeje soha sem. A nagy Alföld után esztendők múltán a Dunántul táján két hangos panaszra a népek jajszava: a régéhez mindig hű magyarnak vére a szemhez, könnye a kenyérhez tapad bőséges esztendőn. Erkölcsünk megváltoztak, az anyaföld gazdát cserélt, akiben nem látja többé a munkás a jó földesur rokonszenves alakját.

És mikor a szomorú körülmények folytán fegyveres erő szcgyézi a máskor pacsirta-daltól, kaszapengéstől derülten hangos termő-táblákat: a mi városi életünk nyüzsgő üzleti forgatagában megáll a nagy gépezet egyik lendítő kereke: négyszáz munkás leteszi a szerszámot, hogy tétlenségével érje el sorsa javítását.

Szomorú jelenségek, megdöbbenő tények főleg akkor, amidőn a nemzeti öntudatra ébredés korában minden kéznek kétszeres szorgalommal kellene arra törekedni, hogy a nemzet minden irányu produktumával fejlettségéről, teljes önállóságáról tegyen tanúságot.

Ez a főszempont, amely miatt első sorban elítéljük a kőmivesek sztrájkját, amely remélhető-

leg csak néhány napra bénítja meg 4—500 munkás munkaejét. A tényleges valóságnak ismeretével pedig elérjük azt, hogy belátja mindenki, miszerint a kőmives-sztrájk legalább néhány napi várakozással mozgalmuk komoly színezetét védtek volna meg.

A kőmives segéd munkások ez év január havában memorandummal fordultak a munkaadókhoz, mely formai okokból is eredményes nem lévén április havában ismételve felléptek. Majd ez év június havának utolsó napjaiban módosítottak az emlékirat egyes pontjait s ígykép a következőket kérték a munkaadóktól:

1. Munkabérek: két éven aluli segédek legkisebb óradija 34 fillér, két éven felüli segéd legkisebb munkadíja önként 42 fillér legyen.
2. Vidéki munkánál 10 órai munkaidő mellett az óradij 6 fillérrel emeltessek s ezen munkások 25 kilométeren belül hetenként, 75 kilométeren belül kéthetenként hazaszállíttassanak. nagyobb távolság esetén a hazaszállítás ideje kölcsönös megállapodás tárgya legyen. A munkába szállítás mindig liétőn történjék, a szállítási idő pedig díjaztassék.
3. A nagyobb ünnepeket, nevezetesen husvét, pünkösd, karácsony s Szent Istvan napjait megelőző szombaton a munkaidő helyben d. u. 4 óráig, vidéken déli 12 óráig állapittassék meg, de 10 órai munkabér legyen fizetve.
4. Heti munkabér fizetés esetén a kiltze-

tés a munka abbanhagyása után egy óráig belül megtörténjék. Vidéki munkánál, ahol a szállítás 2—3 hetenként történik, a szállítás szombati adassék ki a fizetés, helybeli munkánál a szombati munkaidő 9 óra legyen, a munkaidő azonban 10 óra után fizetessék.

5. A bizalmiférfi-rendszer a munkaadók részéről elismertessék.

6. A május elseje munkásünnepnek tekintessék.

7. A rendes munkaidőn túl végzett munka díja 25 százalékkal emeltessek.

8. A tanoncok napszámos munkára nem alkalmazhatók, díjuk pedig az első évben 1 korona, a második évben 1 k. 40 f., a harmadik évben 2 k. naponként.

9. Ezen szerződés és a munkarend feltételeire egy munkarend-védő bizottság ismer-

tessek el, mely 3 segédből és 3 munkaadóból áll.

A segéd munkások eme követelését tartalmazó emlékirat a múlt hét folyamán került ezen módosított formájában a munkaadók elé, akik beható vita után az óradij-minimumot az ipartörvény szellemével ellenkezőnek találták, mert a törvényben biztosított szabad egyezkedési jogot kizárja. A hétfői szállítást szinte a gyakorlati életben keresztülvihetetlennek tartják s így meg azt sem adhatják.

Ekként előkészítve került az ügy f. hó 2-án vagyis vasárnap délelőtt a békéltető bizottság elé, mely 6 munkaadó és 6 munkásból megalakulva

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRSASÁGA.

Egy ujságíró naplójából. A paraszt-szocialisták között.

Mikor az Alföldön az agrár-szocializmus felütötte a fejét, engem bizott meg a szerkesztő ennek a mozgalomnak a tanulmányozásával.

— Eredj, mondotta a redaktor, te magad is alföldi ember vagy, nézd meg őket színről-színre.

E megbízás alapján heteken át volt alkalmam a mi paraszt-szocialisták gondolkozását megfigyelni s velük személyesen érintkezni.

A legelső alföldi szocialista, a kivel beszéltem, a békéscsabai kórházban feküdt. Öhnyi magas, marcona arcu és atléta termetű ember volt. Az előtte való este még fekolomposa volt annak a zendülésnek, mely a város házat ostromolta fészkekkel és botokkal. Mikor a katonaság megérkezett, akkor sem tágitott, hanem nekiszaladt a feléje szegzett szuronyoknak. Az egyik szurony keresztülzaladt a mellem, feltétlenül halálos sebet ejtve rajta.

A szolgabíróval és a kórházi főorossal léptünk be a halállal vívódó fanatikus tót legényhez, kiknek melléből kínos sóhajtasok szakadoztak.

A felindulás egész testemben megremegtetett. Jó Isten, gondoltam mért kell ennek az embernek meghalni? Hát igazán olyan nagy a társadalmi összekülönbözés, hogy csak a halál egyenlítheti ki?

Még akkor nagyon formátlantul, teljesen homályba burkolva állott előttünk a paraszt-szocializmus kérdése. Ez volt az első áldozat, ennek az embernek a melléből ömlött az első véresepp. A főorvos gyöngéden szólt a sebészlethez...

Tudott-e aludni, kérdezte tőle.

— Nem tudtam, doktor ur. Majd fogok nemsokára sokat aludni.

Valami különös mosoly szállott a halalos szepvedésektől elcsigázott sápadt arcára. Azután halkán jzget kért. Mikor a hidegtömölöt rátették a seb nyílására, megkönyebbülés latszott arcán. Ekkor nézett reám először. Tekintete sokáig függött rajtam.

— Ismerem magát, mondotta halkán, barátságosan.

Nem találtam semmi különöst benne, mint hogy magam is békéscsabai vagyok s a halálra sebesült korombeli embernek latszott.

— Honnan ismer? kérdeztem közelebb lépve.

— A gimnáziumból. Együtt jártunk az első osztályba, a Stiasny tanár urhoz.

A főorvos, Reisz doktor közbeszólt.

— Igen, mind a hárman iskolatársak voltunk.

Mélyen meg voltunk illetőve. Iskolatársak találkozására egy kórházi cellában! Az egyik orvos, a másik ujságíró, a harmadik egy haldokló szocialista, ki maga sem tudta, hogy miért kell meghalnia.

— Barátom, mondottam leküzdve elérékenyülésemet, majd megcségt a jó Isten.

A haldokló fejt rázta.

— Ezen a világon már nem, mondotta egész nyugodtan.

— Dehogy nem, biztatta a doktor.

A beteg ismét mosolygott.

— Ezt már én jobban tudom.

És igaza volt. Mielőtt még a hús nyári alkony ráborult a szép alföldi tájakra, a fanatikus parasztlegény, ki velünk végezte az első gimnáziumi osztályt, meghalt a kórházi cellában.

Miért? Az eset ismeretes. Az egész zendülés abból keletkezett, hogy a hatóság nem adta ki azokat az alapszabályokat, melyeket egy paraszt olvasókör letesítése céljából a miniszteriumhoz felterjesztettek. Megjegyzendő, hogy nem is adhatta ki, mert azok nem érkeztek még le.

Ilyen különös körülmények között találkoztam én először az azóta oly hírességre vergődött paraszt-szocializmussal.

A tavalyi télen a bodrogközi paraszt-szocialisták között töltöttem egy hetet. Molnár főispán ur szíves volt paszpartuval ellátni, nehogy a hatóság valamelyik tulbuzgó embere közvetlen letartóztasson. Mert a kabátos emberek nagyon gyanúsak voltak akkor a bodrogközi lapályon. És méltán, mert a kabátos urak, vagyis a lelketlen kolompások vezették félre a gubás atyfiakat.

Erdékes kis földdarab az a Bodrogköz, melyet a Tisza és Bodrog áradásai jóformán teljesen elzártak a kultúra elől. Színvér magyar emberek között sehol az országban nem találtam annyi ősnaiúságra és vadságra. A legtöbb máig sem tudja, hogy a botütés el van törölve. Ezek az emberek csakugyan képesek lettek volna vasvillákkal neki menni az ágyukkal, Mannli-berkekkel és szuronyokkal felfegyverkezett hadseregnek. A szibériai hangulat soha olyan közvetlenül nem lépett előmbe, mint azon a zimankós, havas januáriusi napon, mikor Sátoralja-Ujhelyen hetven gubás atyafi láttam rabláncokra fűzve végigkísérni a megyeház kapuja előtt. Még akkor vad dac és elszantság tilt az arcokon. Pedig volt közöttük hetvennyolc éves öreg parasztember is, ki még jobbagnak született. Néhány napra az elfogatásuk után számon mentem ki Kis-Kövesdre. A község erősen meg volt szállva katonasággal.

Mai lapunk 4 oldal.

Reé István főkapitány elnökle mellett kísérelte meg a békés kiegyenlítését. A munkaadók részéről kiküldött tagok egyértelműleg kijelentették, hogy amennyiben a munkaadók a bérminimumnál és a szállítás kérdésének megállapításánál merev álláspontot foglaltak el, megbízatásuk a kérelem teljesítésére nincs. Mivel pedig a jelenvolt munkaadók a korábbi merev álláspont dacára hajlandóságot mutatnak a jóindulatu, békés megoldásra, indítványozták, hogy az ügy kedden vagyis f. hó 4-én ismét a munkaadók összesége által tárgyalassék s f. hó 5-én vagyis szerdán a békéltetési bizottság elé kerüljön döntésre. Természetes, hogy a sztrájk a szerdai határozattól tételessé függővé.

A békéltető bizottság segéd-tagjai készséggel tudomásul vették a mesterek óhaját, kijelentették, hogy, bár a munkások korábbi gyűlésén a hétfői sztrájk elhatározatott, a maguk részéről minden lehető elkövetnek, hogy a sztrájk kimondása a szerdai határozattól tételessé függővé. És annak dacára mi történt? A kőmives-segédnek vasárnap délután a Nollner-féle vendéglőben gyűlést tartottak, melyen a vezérek epés gúnynyal számoltak be a délelőtti békéltető tárgyalásról s közülük csak egyetlen egy tartotta szükségesnek ajánlani a sztrájkra vonatkozó határozatnak szerdaiig leendő felfüggesztését. Csunya momentum a gyűlésnek, hogy az egyes mesterek neveinek említésénél az „Akasszák fel!” „Kötelet neki!” stb. kitételek olyfokú meggondolatlanságot, tiszteltlenséget árulnak el, hogy a munkások mozgalmá iránt érzett rokonszenvet teljesen tönk reteszik.

A lényeg most már az, hogy 4—500 munkás legalább is három napon át télenül várja a mesterek válaszáat, amely nem késett volna akkor sem, ha békés munkásság mellett várják be a döntést. Természetesen, egy igen tekintélyes része a munkásoknak nem vesztette el józan mérsékletét, folytatja a munkát s türelemmel várja a fejleményeket.

Lapunk megjelenésekor az ipartestület táncs-teremben a mesterek majdnem teljes szám-

án beszélgettem hosszasan azokkal a szociálistákkal, kik a földosztást egész komolyan vették s e tekintetben nem is titkolóztak. A tárgyalás az utcán folyt, hol nemsokára hatvan-hetven férfi, asszony és gyermek gyülekezett körülöttem. (Mintegy ötven lépésnyire egy század baka állodgált egy udvaron.)

Eleinte nagyon dúcógösen ment a beszélgetés. Az atyafiak bizalmatlanul, igen bizalmatlanul méregettek, de azután mikor megtudták, hogy nem hatóságai ember vagyok, egészen belemelegedtek s nagy szőszaporodással adták elő apró bajukat. Szóba került az ősi ábránd is: a földosztás.

— No hát atyámfiai, mondtam, bizony én rám is nagyon rám férne ezer hold ebből az áldott földből. De hát honnan vegyem, ha csak agyon nem verem a mostani gazdáját? Mert biz az magától ide nem adja. Igaz-e?

— Igaz biz az, hagyták helyben.

— No látják, atyámfiai, csak így lehet földet egyszerre, vesződség nélkül keríteni. De hát mit érnek vele? Egy hónapig benne ülnek a dominiumban, aztán jönne valaki, az meg engem csapna agyon, mert jószántomból én sem adnám neki oda a földet.

Az atyafiak nagyot néztek erre az élére állított tulajdonjogi magyarázatra. A kölesönös agyonütés jó argumentumnak bizonyult. Annyira hogy az egyik szép alázatosan levette a bárányborsipkáját és így szólt:

— Nem akarunk mi, uram, senkit sem bántani, mert mi törvényes szocialisták vagyunk.

Ez volt a legnagyobb paradox, mit valaha életemben hallottam.

Zöldi Márton.

ban jöttek össze, hogy az emlékirat egyes pontjait tüzetes megbeszélés tárgyává tegyék s a mai nap határozata szerint a békéltetést holnap vagyis szerdán este kísérel meg ismét a békéltető bizottság.

A hangulat megfigyelése után azt hisszük, hogy kölcsönös engedékenységre van szükség a béke megteremtéséhez. A közérdek kívánja, hogy az óhajtott béke mielőbb helyreálljon s reméljük, hogy a midőn a munkaadók elmennek a lehető méltányosság k., neszbebb menő határáig, ugyanakkor a munkások a munka sürgetését nem fogják arra használni, hogy makacs ellentárukkal ártanak a közérdeknek, s a mesterek, de a saját maguk érdekeinek. Bölcsek tapasztalt, higgadt megfontolással és főleg kölcsönös jóindulattal a különbözet kiegyenlíthető. Adja Isten, hogy minél előbb így legyen!

Egyházzenei póttanfolyam.

(Gregorian-kurzus.)

Annak idején megemlékeztünk lapunkban arról, hogy az Orsz. Cecília-Egyesület városunkban egyházzenei póttanfolyamot rendez, amely tanfolyamnak a főcélja az, hogy az egyházi zene hívatott művelőit, a kántorokat a régi egyházi ének és zene történetével, titkaival, sajátosságival és szépségével megismertesse, s ekként lehetővé tegye, hogy az egyházi zene- és énekek kivánatos és udvós regenerálása szentséges Atyánk, X. Pius pápa magasztos intenciója szerint keresztül vihető legyen.

A Cecília-Egyesületnek nem ez az első, ilyenmő működése s így annak vezetői nagyon jól tudják, hogy éppen nem a kántorokon mulik a szép cél megvalósítása. Ezt ennek a tanfolyamnak hallgatói kifejezték. Azért — úgy véljük — a tanfolyam vezetőinek tiszteltreméltó törekvése úgy valósulhat meg, ha a hallgatókat nemcsak az egyházi ének- és zenével, hanem azon akadályok elhárításának módjával és eszközeivel is megismertetik, amelyek e téren le-tennyomon fölbukhatnak.

Kétségtelen, hogy sok és súlyos ellenvetéssel kell megküzdniök a gregorian-ének művelői és terjesztőiök; s az is bizonyos, hogy sokan ezek közül (bár a nemes intenciót sohasem vontuk kétségbe!) éppen nem valogattak meg a módot és eszközöket törekvéseik keresztülvitele közben.

Nem akarunk rekrimálni, de felemlítjük, hogy több helyütt a gregorian-apolokk szerzetek legtöbb ellenséget annak a magasztos eszmének, amely szentséges Atyánk, X. Pius pápa halhatatlan Motu proprio-jának minden sorából felénk sugárzik. Végtelenül örülünk tehát, hogy most egy olyan tanfolyamról írhatunk, amely a nemes célt tiszteltreméltó eszközökkel iparkodik előbbre vinni. Bár a tanfolyamra aránylag kevesen jelentkeztek, mégis nagy jelentőségének kell azt mondanunk, mert vegre is a 28 kántorból 28 apostol vállalhat. Azt hisszük, még majd a pap-ság köréből is többen fognak azon részt venni; s ez kívánatos is, mert maiba való a kántoroknak törekvése, ha plebánusaik inkább veszélyesnek találják a gregorian-énekeket a hívek ahítának és ezzel vallásosságának emelésére, mint sem alkalmasak.

Nem lehet csodálkozni tehát azon, hogy a tanfolyam hallgatói közül az egyik legidősebb, legtapasztaltabb és legügybuzgóbb kántor szavaiából a nemes tettekeség mellett a cél úgyszólván elháríthatlan akadályaitól való félclem is élesen kiesendült.

Tegnap d. u. 4 óraker, egész ünnepléységgel történt a tanfolyam megnyitása, amennyiben azon nemcsak Kersch Ferenc esztergomi karnagy, a Cecília-Egyesület alelnöke és Tornyai Ferenc csalni lelkész, mint a tanfolyam előadói jelentek meg, hanem maga dr. Városy Gyula megyéspüspök akinek védnöksége alatt jött létre a tanfolyam és Mayer Károly apátkanonok, a Cecília-Egyesület alelnöke, akinek nagy érdemei vannak az egyházi zenereform terén, szintén résztvettek azon. — Legelőbb

a megyéspüspök intézett beszédet a hallgatókhoz, örömet fejezven ki, hogy azok legyőzve minden akadályt, félretelve minden előíletet, nem törődve a kellemetlenségekkel sem ... megjelenésükkel szép tanujelét adják annak, hogy szentséges Atyánk „Krisztusban mindent megnyitó” fonséges törekvéseinek részeseivé legyenek. Leles szavakkal ecsetelte ezután a tisztelet- és szeretettel körülövezett Főpásztor, hogy milyen hatalmas eszköz a régi egyházi zene és ének eredeti szépségének visszaállítása a szentséges Atya törekvéseinek előmozdítására. Végül a tanfolyam előadóit mutatta be néhány elismert szó kíséretében.

Ezután Kersch Ferenc esztergomi karnagy az egyházi zene egyik legnevesebb szaktekinélye, a zenereform egyik legnagyobb tudású és legbuzgóbb apostola olvasta fel a tanfolyam bevezetőseként szolgáló elmélkedését, amelyben a szak-tudás fensőbbiségével mondott véleményt és leletet a reform ellenzőinek érveiről.

Utána meg Mayer Károly kanonok intézett néhány szót a hallgatókhoz és mondott előre is köszönetet az előadóknek.

A tanfolyam hallgatóinak egyik tagja (realalmási kántorantantó) a megyéspüspök pártfogását kérte a jövőre néve is, mert az ő pártfogás nélküli teljesen sikertelenség völi a kántorok minden törekvéseit; ezt a megyéspüspök kész örömmel meg is ígérte.

Miután a Főpászter a hallgatókat egyenként is megszólította, azoknak lelkes éljenzése közben elhagyta a kath. legenyegyesület dísztermét, ahol a tanfolyamot tartani fogják. Ma, a 8 óraker tartott Veni Sancte után megkezdődött a kurzus.

UJDONSÁGOK.

Személyi hírek. Dr. Városy Gyula megyéspüspök tegnap hosszabb időre teési nyaralójába utazott. Kiséretében van Philipp A. amerikai lelkész.

Bilki Ferenc, lapunk felelős szerkesztője, dr. Faludi Miksa utitársaságával tegnap Skandináviába utazott. A társaság említett tagjai között vannak még dr. Kneifel István pénzügyigazg. fogalmazó (Székesfehérvár) és dr. Körösy Mihály (Kadocsa). A társaság e szerint B. tagból áll.

Uj kamarás. A király galanthai Esterházy Alóric gróf, gróf Nádasdy 9 számú huszárezredbeli tartalékos hadnagyának a kamarási mértóságot díjmentesen adományozta.

— **József főherceg szobra.** Budapest székesfőváros tanácsa a szerdai közgyűlés elé a következő javaslatot terjeszti József főherceg emlékének megörökítésére:

„Amidőn a székesfőváros a megboldogult főherceg ur emléket méltó módon kívánja megörökíteni, ezen hazafias és kegyelotes törekvése megvalósításánál kétségtelenül azt a benső viszonyt tekinti vezetői elvűl, amelynek szálai a megboldogultat a székesfővároshoz oly közel fűzték. József főherceg ur ő csász. és kir. fonsége örökemlékü atyjának, József nádornak fenkölt hagyományaitól híven egész életében nemcsak meleg szeretettel érdeklődött a magyar főváros fejlődése, polgárainak haladása iránt, hanem Budapest szeépítését, nagyvárosi jellegének emelését mindenha tetteikkel is hathatósan elősegítette. A főváros iránt táplált kitüntető szeretetéből fakadó ezen tettek közül mint legemlékezetesebb kimagaslik a Margitszigetnek, Budapest gyöngyének a székesfővároshoz szorosabban való illesztése. Ez a gyönyörű és a maga nemében páratlan sziget a főherceg fejedelmi bőkezűsége folytán nemcsak a főváros lakosságának megbecsülhetetlen üdülőhelye, hanem szépségével és kellemességével legnagyobb vonzóereje és mondhatni, már világhírű gyönyörűsége Budapest vendégeinek, az idege-neknek is. Ezért a sziget néhai fonséges tulajdonosa iránt örök hálára emlékezteti a fővárost. De egyszerűsüind az a kegyelotes emlék is fűződik hozzá, hogy kedvenc tartózkodóhelye volt József főhercegnek is, aki családjá körében gyakorta huzamosabb időn át üdült e szigeten. Ezért József főherceg dicső emlékezte mindig elevenen

fog kapcsolódni a Margitszigethez úgy a hálás jelenkor, mint az utódok elméjében. Mindezekhez képest ama véleményünknek adunk kifejezést, hogy a megboldogult főherceg ur emléke megörökítésének legmértőbb és legkifejezőbb módja az, ha a néhai főherceg ur emlékére a fővárosban, még pedig a Margitsziget valamely alkalmas pontján emlékszóbor állíttatik föl. A fővárosnak e kegyeletes tetteben leendő részvételére nézve már most a következők elfogadását javasoljuk:

Mondja ki a t. közgyűlés, hogy:

1. a megboldogult József főherceg ő csász. és kir. fensége emlékére a Margitsziget valamely alkalmas pontján emlékszóbor állítandó föl;

2. a szóbor költségei országos közadakozásból fedezendők, s a gyűjtést, a befolyó pénzek kezelését stb. a székesfőváros vezeti;

3. a székesfőváros a maga részéről 20.000 K.-val járul a szóbor költségeihez;

4. utasítja a tanácsot, hogy a gyűjtés módzatai, a gyűjtésre és adakozásra szóló felhívások kibocsátása a befolyó pénzek kezelése és általában minden egyéb kapcsolatos teendő ellátása ügyében saját hatáskörében intézkedjék.

Egyben megemlítjük, hogy a IV. kerületi választmány tegnapi ülésében azt indítványozták, hogy József főherceg honvédelvas szobrát az országház nyugati oldalán, az Andrássy-szobortól szemben állítsák fel. A választmány az indítványt egyhangulag elfogadta s elhatározta, hogy ilyen értelemben előterjesztést tesz a tanácsnak.

Nyíri Sándor — kerületi parancsnok.

Probs! Emil nagyszobani hadtestparancsnok utódja a legújabb hírek szerint *Gaudernak* altábornagy, a székesfehérvári honvédelmi parancsnok helyébe *Nyíri Sándor* volt honvédelmi miniszter kerülne. Báró Zech volt honvédelmi felügyelő helyére, akit a király állásától felmentett, Rohr honvédelvaslandán parancsnokot nevezik ki.

25 éves találkozó.

A ciszt. rend székesfehérvári főgimnáziumban 1880-ban érettségi vizsgát tett tanulóársak 1905 július 3-án tartották 25 éves találkozójukat városunkban, a melyen részt vettek: Dömötör Géza (t. főszolgabíró Mór), Gierstner Ignác (esperes-plebánus, Pápa-Teszér), Hunyadi Imre (m. kir. honv. százados, Nyitra), Huszár Gyula (tb. főbíró, Zirc), dr. Kiss Ernő (ügyvéd, Tamási), dr. Klautz György (püspöki irodai igazg., pápai t. titkos kamarás, Szelehevár), dr. Márkus Sándor (ügyvéd, Budapest), dr. Nébí Adolf (nyug. tengerészeti főorvos, Budapest), Szabó Sándor (közs. jegyző, Csákvár), dr. Sagmeister Lajos (kir. járásbíró, Kiskőrös), Seidl Ferenc (cs. és kir. huszárkapitány, Szombathely), dr. Szilágyi Sándor (orvos, Bpest), dr. Vermes Mihály (ügyvéd, Szelehevár). A volt tanulóársakat Mészáros Amánd volt tanáruk lepte meg (plebánus, Előszállás) megjelenésével, ki mindenkor lelkes tanárja, szerető barátja volt tanítványainak. A volt tanulóársak d. e. fél 10 órákor gyülekeztek a főgimn. dísztermében, majd volt tanárunk, jelenleg helyettes igazgató, Szilágyi Jenőnél tisztelegtek. Tisztelegés után a rend templomába vonult a kis társaság, hogy a viszontlatás örömeiért hálát adjanak. Istentisztelet vezetével a főgimn. dísztermébe jöttek össze, hol dr. Kiss Ernő tartott üdvözlő beszédet. Emelkedett hangú beszédében a hazafias tanítórind érénycit magasztalta, megköszönte akkori fáradozásukat s kérte a mostani és jövő nemzedék szintén hazafias, kitartó nevelésére. Megható beszédére Mészáros Amánd szeretetteljes hangon mondott köszönetet a rend nevében, majd Szilágyi Jenő tanár méltatta a volt társakat összefüzo barátságot. Ezekután Klautz György meghívásának örömmel téve eleget, megtekintették a Sz. István termet, mely méltán keltette fel csodálkozásukat és szívből gratulálták dr. Klautznak, mint a ki e terem létrejöttében az orozslánrészét vette ki. A pompás villás-Regelin, mely a Szt-István teremben várta a kis társaságot, szintén dr. Klautz szívesen látott vendégei voltak. A társas étel a Magyar Király szálló éttermében folyt le vidám hangulatban, mely után dr. Klautz szolgálta rándultak ki, hol pompás oszonna és frissítő italok mellett jó kedvben és elmult dök kedves emlékeinek megjelenítésével örvendék a viszontlátásnak. Másnap, 4-én d. e. dr. Kiss

Ernő meghívására Balaton-Világosra rándult ki a társaság. Nem jelenhettek meg a lelekmelőt kis ünnepélyen s azért részint levelelben részint üdvözlő táviratban mentették ki magukat a tanárok közül Szenczy Győző (prior, Szt. Gotthard) és Hamzus Gellért (tanár) — a tanulóársak közül Rácz Endre (plebanus, Csákvár) Boross István (tisztviselő, Sorbogárd), Dr. Kiss István (királyi tszéki bíró, Bpest), Arday Apad (szinész, Arad), Halász Sándor (min. titkár, Bpest), Urech Antal (hivatalnok, Bpest).

Ertesítés. Tisztelettel értesítem a székesfehérvári kerületi betegsegélyező pénztár kötelekébe tartozó, Székesfehérvárról lakó tagjait, hogy dr. Bierbauer Viktor orvos ur a kerületi betegsegélyező pénztárnál viselt orvosi állásáról lemondott. Az orvosi teendők ellátásával dr. Kecan Livius orvos ur (lakik: Simor-utca 1. sz.) biztatott meg. Pénztárunk tagjai betegség esetében szíveskedjenek ő hozzá fordulni. *Füzy Márton* elnök.

40 évig tanító. *Herdér* Károly nagyhatosi kántortanító 40 éves tanítói jubileuma alkalmából vasárnap, azaz július 2-án, a hantosi bucsu napján — meghatóan nyilatkozott meg a hála, tisztele s szeretet az ur és szolgál, az egyházi s világi hatóság részéről egyaránt. Munkaszerepe s kötelességűdöt, egyházi s világi előjárói iránt tiszteletadó, hivatásact 40 év után is iljui hevell lelkesedő mintá tanító előtt hajtotta meg az elismerés zászlaját *Kéri* Ferenc perkatái plebanus már a templomban ünnepi szonoklata alkalmából; majd a szintűlgi ünnepelő közönséggel megtelt iskolahelyiségben egymásután magasztalták ékes szavakban érdemén, köszöntek fáradozasat *Kapitány* Gyula hantosi plebanus, iskolaszéki elnök s nyújtotta át emléktűl a hívek a tanítványok illérelből vásártól *ezüst serlegel*; majd üdvözölte a község részéről *Magyar* Sándor jegyző; csillógo s káprázatos szavaknál hata sosabban fejtekte ki elismerését, nyilvánította tiszteletét személyes jelenlétével dr. prof. *Zichy* János, földesur Béla hával, ki hálája kifejezésül sajátkezőleg nyújtotta át az ünnepelőnek egy duplafedelű nagyon értékes aranyórát; a tanítványok részéről egy kis leánya szépen szavolta el *Scabó* János perkatái kaplan ez alkalomra írt szép költeményét, végül gróf *Festetics* Bence királyi tanfelügyelő szépen atgondolt beszédében Herdert nemcsak az ő tankerület, nemcsak az ország, de más országok mintá tanító között is az első közé helyezte. Mondani sem kell, mily érzékeny szavakban mondott az ünnepelt ennyi elismerésért köszönetet. Végül örömmel jelezte, hogy az ebéd alatt érkezett meg dr. *Tárosy* Gyula meggyés püspök ur gyengéd szeretet, aml jószágolt sugárzó levele, több távirat sok jókívánsággal. Megemlítjük még, hogy a hívek este ügyesen rögtönzött szecsnadót rendeztek, mely kitűnően sikerült. Gratulálunk a rendezőségnek a remekül sikerült ünnepséghez.

Adományok. A vízivároson építendő templom javára adakozni szívesek voltak: özv. Krécsy Miklósné arhály 10 kor.; Witzlinger György, ny. örnagy 2 kor.; Berger Ferencné 2 kor.; Sümeg Miklós 1 kor. Az agintlézati kápolna perselyében e célra júl 1-ig összegyűlt 46 kor., összesen 61 kor., mely összeg a takarékpénztárba helyeztetett el gyűmölészetes velett.

Gazdák figyelmebe! A takarodási idő beálltával a rendőrség a tüzesetek megakadályozása végett a következőket hozza a gazdák tudomására: Külvárosokban az asztagok és kazalok a laképületektől 40, de legalább 20 mtr és a különálló gazdasági épületektől úgy egymás között 4 mtr tavolságra rakhatók.

Minden tulajdonos tartozik könnyen hozzáférhető helyen legalább 2 liter vizet tartani; — a nagyobb terjedelmű épületek tulajdonosai, — ha épületükben nagyobb mérvű tűzhelyek, vagy nagyobb munkaanyag, vagy tüzveszélyes műhelyek vannak elhelyezve e vagy élénk személyforgalommal bírnak, tartoznak legalább egy jó minőségű tárggonca vagy nagyobb kézi fecskendő beszerezni, jó karban tartani, azonkívül egy olyan hosszú létrát közenlétbe helyezni, melynek segélyével az épület legmagasabbban fekvő tetőzetére is felhatolni lehessen; továbbá tartoznak két tűzvedret, két oltó pemetet és egy nagyobb széllámpa beszerezni; a belvárosban levő házak tulajdonosai is ott a hol a körülmények lehetetlenné nem

teszik, tartoznak egy drb. megfelelő hosszúságú létrát tartani és ezenkívül: egy tűzvedret, egy oltó pemetet és egy széllámpát közenlétben fentartani; a külvárosokban létező házak tulajdonosai ezen szerelvényeken kívül egy drb. vasvillát kéznél tartani.

Betakarodás a külvárosokban csakis a rendőrhatalóság által betakarodásra alkalmas udvaroknak megállapított beltelteken engedélyeztetik.

Betakarodni azon udvarokra, melyek e célra alkalmatlanoknak találhatók — nem szabad.

Azok tehát, kik beltelkekre betakarodni óhajtanak, ezen szándékukat a rendőrségnél bejelenteni tartoznak, a rendőrség adja meg a betakarodási engedélyt azon beltelkekre, melyek arra alkalmasnak megállapítottak.

Betakarodásra alkalmas beltelteken is csak olyan kazalok helyezhetők el, melyek hosszúsága 16 mtr. szélessége fentéknben 6 mtrt, magassága 8 mtrt meg nem halad és csak olyan asztagok rakhatók be, melyek hosszúságára 30 mtrt felül nem halad.

Házvetel. Kneifel Ferenc dr. ügyvéd, székesegyházi karnagy — mint értesülünk — megvette a Megyeház-utcában levő, Sc' letzer-féle emeletes házat.

Sztrájk. Évről-évre visszajár a kedves vendég, hogy a munkások, de főleg a közforgalom zesebél 2-3 ezer forintot kiemeljen. A tegnapi megkezdett sztrájkról, illetve a kömives munkások mozgalmáról lapunk vezető helyén foglalkozunk s itt csak annyit jegyzünk meg, hogy a békéltető bizottság legközelebb az ipartestület nagytermében f. hó 5-én, azaz szerdán délután 6 órakor ül össze, hogy a munkaadók és munkások között felmerült differenciákat kiegyenlítsék. A békéltető bizottság Reé István főkapitány elnökle mellett a következő tagokból áll: Jámbor István, Kiss Károly, Lánszky István, Penzes Imre, Schlett Ignác, Szabó Ferenc munkaadók; Benesik István, Pinter József, King János, Tekács József, Tujner András és Vagner József segédmunkások. Reé István rendőrfőkapitány mint I. I. iparhatóság a bizottság jegyzőjül Kirisits Bódog ipartestületi jegyzőt rendelte ki.

Tolvaj fiu. Özv. Müller Istvánné móri lakosnőnek József nevű 13 éves fia a napokban délelőtt 9 óra tájban kiment a szőlőhegyre és midőn Brettschneider Henrik vincellerjének, Kendl Antalnak lakonyhóházhoz ért, azt látta, hogy ott senki sincs, az ajtóköles pedig a zsinidelyek között a tetőzetben van elrejtve. Minden lelkifurdalás nélkül kinyitotta a kunyhó ajtaját és clopta onnan a falra akasztott dupla fedelű szöbröt. A tolvaj gyermeké azonban nem sokáig zűbölt a lopott órának, mert a károsult feljelentésére a csendőrök még aznap kinyomozták és átadták a móri kir. járásbíroságnak. A tolvaj fiut valószínűleg valamely javítóintézetben fogják elhelyezni.

Nádor-utcai csendélet. Panaszos sorokat kaptunk e cím alatt, melyet jóindulatu és erélyes intézkedés végett Reé István rendőrfőkapitány ur szíves figyelmébe ajánlunk.

Tek. Szerkesztőség! Szomorú dolog, bosszantó is, de igaz is, hogy a Nádor-utca lakosai a hetnek 4-5 éjszakáját nem tölthetik pihenéssel az utcai lármá miatt. Egymást váltják fel a hangosabbnal hangosabb társaságok s ha a kurjongató, ordító legénykompanya eltűnik a Nádor-utca láthatáráról, nem kell sokáig várni, hogy egy egy hármonika nyekergése ne zavarja az almadozókat. Ami aztán az elmult éjszaka alatt történt, az már több a soknál. Az egyik Nádor-utcai kávéház előtt az utcán ugyanis cigánybanda szórakoztatott egy ott levő éneklő társaságot s mi abba a kellemes helyzetbe jutottunk, hogy 14 óráig a szemünket sem hunyhattuk le, mert a társaságnak a most jelzett ideig jól esett mulatni. Talán nem tévedek, amidőn azt állítom, hogy ez mégsem járja s ezen feltétlenül segíteni kell. Találjon módot a rendőrség, mint illetékes rendészeti hatóság, hogy ez az anomália haladéktalanul megszünjék, nehogy éjszakai nyugalom biztosítását célzó kérelmünkkel egyéb helyen kelljen kopogtatnunk. Tisztelettel: *Egy nádor-utcai lakos.*

Állatok életkora. Tudvalevő, hogy az állatok ötször annyi ideig élnek, mint a mennyi idő alatt csontvázuk teljesen kifejlődik. A tevé

csontváza 8, a lóé 5, a szarvasmarháé 4, az oroszláné 4, a kutyaé 2, a macskáé 1 és fél, a tengeri nyulé 1 év alatt fejlődik ki teljesen, e szerint tehát a teve 40, a ló 25, a szarvasmarha és az oroszlán 20, a kutya 10, a macska 7 és fél, a tengeri nyul 5 évig él. Az elefánt természetes életkorát még nem tudják; a régi írók 400-400 évre teszik. Arisztotelesz s Buffon szerint az elefánt 200 évig él. Az ember csontváza körülbelül husz éves korig fejlődik ki teljesen, természetes életkora tehát 90-100 esztendő. De vajmi kevesen vannak, a kik ezt az életkort elérik.

Meglopott kocsis. Ivanics Márton, a Fekete Sas szálloda kocsisa vasárnap délután fel tő örától este 10-ig őrizetlenül hagyta az istállót, amely idő alatt ismeretlen tettesek egy öltözet ruháját és egy pár teljesen új eszmiáját ellopták. Az elloptott ruhák értéke körülbelül 36 korona. A rendőrség megindította a nyomozást, de czideig nem sikerült a tolvajokat kézrekeríteni. A nyomozás tovább folyik.

Tolvaj vendég. A múlt hó 30-án este özv. Lichtenstein Miksané Ösz-utca 12 szám alatti lakoshoz egy idegen fiatal ember szállt be. Reggelre, amikor a szállásadónő felbőrdelt vendégének hült helyét találta. A vendéggel azonban egy csomó ruhanemű is eltűnt. A meglopott asszony a rendőrségnél tett feljelentést. A megjelölt nyomozás megállapította, hogy a lopást Schwarz Richard bécsi illetőségű, győri születésű ékszerészegéd követte el, aki Lichtensteinnél szállt meg. A rendőrség a tolvajt letartóztatta.

Bor eladás!

Kitűnő, tisztán kezelt, öreghegyi boraimat a t. közönség figyelmébe ajánlom.

Ujbor	28 kr.
Őbor	32 "
Vörösbör	36 "

literes zárt palackban.

Németh János,

Simor-utca (Buza-piac) 37. szám.

Mit tegyen a tanító s nevelő, hogy a népet s növendékeit a szeretetre és erkölcsi életre oly káros hatású szeszesitalok tulságos élvezetéről leszoktassa?

Pályadíjnyertes mű. írta **BAUMGÄRTNER JÁNOS** bicskei tanító

Telje: Isten nagyobb díszöségére!

Minden századnak megvan a maga specifikus bűne! Hol ez, hol az, de mindenesetre és következetesen a főbűnök sorozatából! Néha szörványosan járványszerűleg lép fel, amidőn itt-ott hézagot üt útjába az erőlelkűek kis csapatja, néha elrinyd a küzdők karja s a test ingerének ellentállni nem tudva, az egész emberiség tombolva áldoz a bűnnek oltárán! Néha akad vakmerő, aki az ész, a józanság szavát felemelni merészli, de mi egy porszem a sűvöltő szél ellen, mi egy szalmaszál a tenger árja ellen! Néha belátva a véget, mely felé a lejton való esztelen rohanás vezetne, a hatalom is próbálkozik útjába állni, árnde kísérlete csak kísérlet marad, s magán viseli az erőtlenség bélyegét, hisz a társadalom nagy bűncinek megvan az a sötét oldaluk is, hogy rendszeren a hatalom az állampénztár érdekeit szolgálják!

Nem Uram! a társadalom hibáit ferdeségeit nem hozhatják helyre egyesek, nem javíthatja meg a hatalom erőszaka! A társadalom bűneit vagy egy újabb bűn fölszínre vetődése, és újabb inger szünteti meg, vagy pedig maga a feleszmélt társadalom!

Az általános gyakorlat ismét azt mutatja, hogy a társadalmi csak vétkezik, s vétkezni tanít, nem pedig javít! Hogy a szükségessé vált föleszmélés, új életre ébredés megtörténhessenek, egy hatalmas erkölcsi ráhatásnak kell közreműködnie! A társadalom, a művelődés, a félvilágosodás századokat mérő lépteiben egy kis hadsereget tol maga előtt, amely hadsereg van hivatva

a ráhatások eszközlésére leginkább, s amely hadsereget maga a nagy vétkező szólit munkára: „Enrontottam,tejavíts!” „Envétkéztem,te engedj!” „En ferdítettem,te egyengess!”

Ezen kis tábor a néptanító tábor! Századvégi jelenségek, meg az új század hajnalának symptomái azt mutatják, miszerint a XX-ik század legnagyobb bűne, a már is óriási mértékben grasszáló alkoholizmus leend.

Az ez elleni védekezésről, különösen a tanítókra háramló részéről óhajta szólni, nem leend érdekében, ha először a nevezett bűn káros hatásait fogok, bár röviden, foglalkozni!

Az alkoholizmusról mielőtt szólnék, megjegyzem még, miszerint ezen fogalom alatt én, a szeszes italoknak, tekintet nélkül azok nemére és minőségére, mértékletlen és immár szenvedélytől fajult élvezését értem. A szeszes italoknak kellő helyen és alkalomnak, megfelelő minőség és mennyiségben való élvezését föhétlenül megengedhetők és bizonyos fokig az egészségre és üdvös hatásúnak tartom!

Az alkoholizmusnak mértékletlen élvezete egyaránt káros hatásal van az élvező ember fizikai úgy mint szellemi életére.

Az alkohol hatása a fizikumra fákó arcszín, homályos szemek, tévteleg, imbulgó járás, elnyedtt izmok és a fizikai munkára való abszolút képtelenségben nyilvánkozik, megemlítve még a legnagyobb fokú emésztési zavartokat.

A szellem! Oh a szellem még depimáltabb az alkohol hatása alatt! Az agy bomlásnak indul, az emlékezet elvesztő erejét, s ennek szükségképeni következményeképe beül a teljes munkaképtelenség. Majd a hatás másik utáiban beül a oculrium. Az ötlet legeseményabbika, iszonyú víziók gyötrik a szerencsétlent, s elmúlása irgatózok. Azt hiszem, közel járok a valóhoz, ha a ma oly divatosá vált és titokzatos nével jelzett „paralyzis”-t is ha közvetlenül nem is, de közvetve összekötötésbe hozom az alkoholizmus-sal. Lássuk most már, van-e védekezés ezen rém ellen, s ha van, hol keresendő?

Vannak nem csekély jelentőségű intézkedések, amelyek keresztülvitelét, illetve a keresztülvitel lehetőségét egyedül a **hatóságok** kezében látom. Ezekkel röviden foglalkozando, őket csupán jelzem!

1. **Korlátozni kell a fogyasztás lehetőségét!** Ertem ezt olyképen, hogy az emberiség azon részét, amelyre az alkohol élvezete leginkább árthatmas, attól teljesen el kell tiltani: úgy hogy 16-ik életévén aluli egyénnek meg azon helyiségekben való megjelenés is tilos, ahol alkohol tartalmu italok arusittatnak! E célból az italméző helyiségeknek más elárúsító helyiségtől való szigorú elkülönítést tartom kívánatosnak! Ugy is van nagyobb helyeken.

2. **Az államnak és hatóságoknak télessék kötelességévé, hogy amennyiben a közegészségre való tekintettel a megengedhető helyeken alkohol arusittatik, a közforgalomnak átadandó anyag kellő minőségű és az egészségre minél kevesbé árthatmas legyen!**

3. **Az évenkénti mennyiség korlátozását is szükségesnek véneim, mégis, amidőn az alkohol szintén az állam monopoliumai közé tartozik, úgy hogy ebből folyólag jövedelmének tekintélyes részét várja s nyeri, e tekintetben intézkedést alig reménylek. De ha valaha intencionál értelemében törvény hozódna, kívánom hogy az ne maradjon írott malant, de okvetlenül és minden eszközzel végrehajtható!**

Az alkoholizmus elleni védekezés második s mint a felelősséget kiltinik ugyszólván egyedül érvényesíthető lönyezője az iskola, a tanító.

A jó, a tetterős, az istenét, hazáját egyaránt szerető tanító működésének e tekintetben irányít jelzendő, engedjék meg, hogy meggyőződésemlemez mérten működését két, egymással párhuzamos részre osszam!

En a tanítót, mindig mint nevelőt is érve, működésének zenithjén akkor látom, ha hivatását az iskolán kívül, ugymint az iskolában, egyaránt gyakorolja. Az alkoholizmus elleni teendőket is ennek megfelelőleg két osztalva osztom:

I. Az iskolán kívül a magánéletben:

1. **A példaadás.** Istenem, mily nagy szó ez! Nemde az isteni hester volt a legnagyobb példaadó?! Hol van pedig a mi türelmünk, hol van pedig a mi emberszeretetünk az Övétől, melkora ami gyarlóságunk az Ő tökéletességével szemben! Mégis, ha a tanító családja ugymint magánéletében iparkodni fog olyan tényeket produkálni, amelyek az alkoholkurtuszáral elenkeznek, ha maga, ugy családja is a legjózanabb, példás életmódot folytat, s különösen a nyilvánosság előtt a legnagyobb következetességgel foglal állást e bűn ellen, úgy, hogy annak még árnyka se férjen hozzá, példája követőkre találand, s eredmény fogja koronázni törekvését.

2. **Beszélgés úján a felültekkel érintkezésben, a szó, a barátság hatalmával is menthet a tanító az alkohol hatalmából!** Lebeszélés, undorító példák, s végül a dolog kárhatos eredményének felderítése szintén eredményes lehet!

3. **A tekintély is talba vetendő.** Nagyon sok tanító olyan közbizosu intézmények, mint például fogyasztási és értékesítő szövetkezetek vezetésében vesz részt, ahol szavának súlyával is érvényt szerzhet, életbeleptethet oly intézkedéseket, amelyek ha csak egy lépéssel is, de előre vezetnek a küzdelemben.

(Vege kov.)

Üzlet átvétel!

Tisztelettel értesitem a m. t. vevőközönséget, hogy a Nádor-utca 2. szám alatt levő

„Kék Csillag“ áruház

dusan felszerelt

női divat- és vászon áru

raktárát mai napon átvettem és a jelenlegi helyiségben tovább fogom vezetni.

Addig is, míg az őszi idényre raktáromat újonnan felszerelem, az elődeimtól átvett összes árucikkeket mélyen leszállított banulatós olcsó árak mellett bocsájtom eladásra, hogy igen tisztelt vevőimnek soha többé nem kínálózó alkalmi vétellekkel kedveskedhessek.

Amidőn vállalatom szives pártolását tisztelettel kérem biztosítom t. vevőimet, hogy bizalmukat szolid előzőkeny kiszolgálásom által megnyerni fötőrekvésem lesz.

Kiváló tisztelettel

„KÉK CSILLAG“ áruház

ROSENBERG J. IZIDOR.

Ugyanott jó házból való fiu tanulóul felvétetik.